

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Karla Šimky, JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobců: **a) M. N., b) nezl. M. K., c) nezl. H. K., d) nezl. A. K.,** žalobci b) až d) zastoupeni žalobcem a) jako zákonným zástupcem, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 23. 1. 2008, č. j. 56 Az 159/2007 - 35,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 23. 1. 2008, č. j. 56 Az 159/2007 - 35, byl zamítnut návrh žalobců (dále jen „stěžovatelé“) na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného (dále jen „ministerstvo“) ze dne 27. 8. 2007, č. j. OAM-516/LE-05-ZA07-2006, jímž stěžovatelům nebyla udělena mezinárodní ochrana podle ustanovení § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Krajský soud v odůvodnění usnesení uvedl, že stěžovatelé nesplňují podmínku, že ustanovení zástupce je třeba k ochraně jejich práv, protože využili svého práva domáhat se přezkoumání správního rozhodnutí a jejich žaloba obsahovala veškeré zákonem stanovené náležitosti. Vlastními úkony tedy učinili vše, co je třeba podle právních předpisů učinit k ochraně jejich práv, a to zcela kvalifikovaným způsobem. Neznalost právních předpisů České republiky a skutečnost, že stěžovatelé jsou cizinci, není za těchto okolností sama o sobě důvodem pro ustanovení zástupce. Ani skutečnost, že stěžovatelé požadují nařízení jednání, není důvodem pro ustanovení zástupce, protože při jednání bude přítomen tlumočník a stěžovatelé tedy

nebudou znevýhodněni z důvodu neznalosti českého jazyka. Rovněž neznalost právních předpisů nezpůsobuje znevýhodnění stěžovatelů, neboť v souladu s § 36 odst. 1 s. ř. s. je soud povinen poskytnout účastníkům poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby neutrpěli újmu. Závěrem krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 – 64.

Proti tomuto usnesení podali stěžovatelé v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti vyjádřili nesouhlas s tím, že jim krajský soud neustanovil zástupce. Poukázali na to, že jsou státními příslušníky Kazachstánu, neovládají český jazyk a nejsou orientováni v českém právním řádu. Současně se v daném případě jedná o řízení ve věci azylu, tedy týkající se ochrany základních lidských práv a svobod, jehož výsledek má pro budoucí život stěžovatelů zcela zásadní význam. Ze spisového materiálu je zřejmé, že jejich žádost o udělení mezinárodní ochrany nebyla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, nýbrž byla posuzována meritorně. Stěžovatelé ve věci požádali o nařízení jednání, a právě v této žádosti požádali o ustanovení zástupce. S projednáním věci samé je spojena řada úkonů, které nejsou zjevně schopni činit toliko za účasti tlumočnicka. Postup krajského soudu tak zcela eliminuje smysluplný výkon oprávnění účastníka stanovených zákonem, která spočívají v jeho osobní účasti při projednání věci. Na kvalitu projednávání žádostí o udělení mezinárodní ochrany a navazujících opravných prostředků by přitom měly být kladeny přísné požadavky, neboť prostřednictvím státních orgánů jsou v tomto řízení plněny mezinárodní závazky České republiky obsažené v mezinárodních úmluvách o lidských právech. Závěrem stěžovatelé poukázali na to, že krajským soudem zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 – 64, se netýkal problematiky přezkumu správního rozhodnutí ve věci azylu, a na předmětnou problematiku proto není přílehlavý. Z výše uvedených důvodů navrhli zrušení napadeného usnesení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadené usnesení v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnili stěžovatelé v podané kasační stížnosti a přitom sám neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Podle § 35 odst. 8 věta první s. ř. s. může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením navrhovatelé, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že účastníkovi lze na základě jeho návrhu ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a 2) jestliže je to třeba k ochraně jeho práv. Soud rozhodující o takovém návrhu musí vždy vzít v úvahu konkrétní procesní situaci účastníka řízení, na základě ní posoudit potřebu zastupování z hlediska ochrany jeho práv a svůj závěr spolu s uvedenými úvahami, které k němu vedly, vyjádřit v odůvodnění rozhodnutí.

V projednávané věci se krajský soud nezabýval splněním první zákonné podmínky, když dospěl k závěru, že není splněna druhá z podmínek, a to potřeba ochrany práv stěžovatelů. Zástupce může být účastníkovi k ochraně jeho práv ustanoven tehdy, jde-li o věc po stránce skutkové nebo právní složitou a jestliže potřeba ochrany práv vyjde v soudním řízení najevo, např. z jeho nekvalifikovaných podání, jimiž se na soud obrací apod. Vzhledem k tomu, že největší nároky po odborné stránce klade na účastníka řízení formulování návrhu (žaloby), navíc v poměrně krátkém časovém úseku, je právě obsahová a formální úroveň sepsané žaloby kritériem pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka. V projednávané věci lze souhlasit

s krajským soudem, že stěžovateli podaná žaloba proti rozhodnutí ministerstva veškeré náležitosti obsahovala včetně vymezení rozsahu napadených výroků, uvedení žalobních bodů, a tím i vymezení rozsahu soudního přezkumu, stejně jako návrh výroku rozsudku. Za situace, kdy stěžovatelé okolnosti sepisu formálně i obsahově kvalitní žaloby až do vydání napadeného usnesení neobjasnili, neměl krajský soud důvod k pochybnostem o jejich způsobilosti hájit své zájmy před soudem. Stěžovatelé se tak zcela kvalifikovaným způsobem obrátili na soud, s krajským soudem i v průběhu řízení komunikovali způsobem, který svědčil o tom, že se v dané problematice zcela orientují a jsou svými vlastními úkony schopni učinit vše, co je třeba k ochraně jejich práv. V této souvislosti Nejvyšší správní soud poukazuje i na to, že žádost stěžovatelů o ustanovení zástupce byla krajskému soudu doručena až dne 10. 1. 2008, tedy po 4 měsících od podání žaloby, přičemž v mezidobí stěžovatelé komunikovali se soudem v českém jazyce a adekvátně reagovali na jeho výzvy (oprava petitu žaloby, žádost o nařízení jednání a ustanovení tlumočnicka).

Námítka stěžovatelů, že krajským soudem zmíněný rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci vedené pod sp. zn. 4 As 21/2004 není na předmětnou problematiku příslušný, je nedůvodná. Právní závěr soudu vyjádřený v tomto rozsudku je formulován natolik obecně, že jej lze aplikovat bez ohledu na charakter projednávané věci.

Ze všech výše důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl. Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatelé v řízení úspěch neměli, proto nemají právo na náhradu nákladů řízení a ministerstvu žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 2. dubna 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu